

Bruto domaći proizvod (BDP) i stvarna individualna potrošnja (SIP) po stanovniku prema standardu kupovne moći 2010-2012. godina

EUROSTAT je 12. decembra 2013. godine objavio podatke o bruto domaćem proizvodu i stvarnoj individualnoj potrošnji po stanovniku iskazanim preko standarda kupovne moći. MONSTAT kao zvanična statistička institucija je učestvovala u ovom projektu zajedno sa statističkim institucijama svih evropskih zemalja.

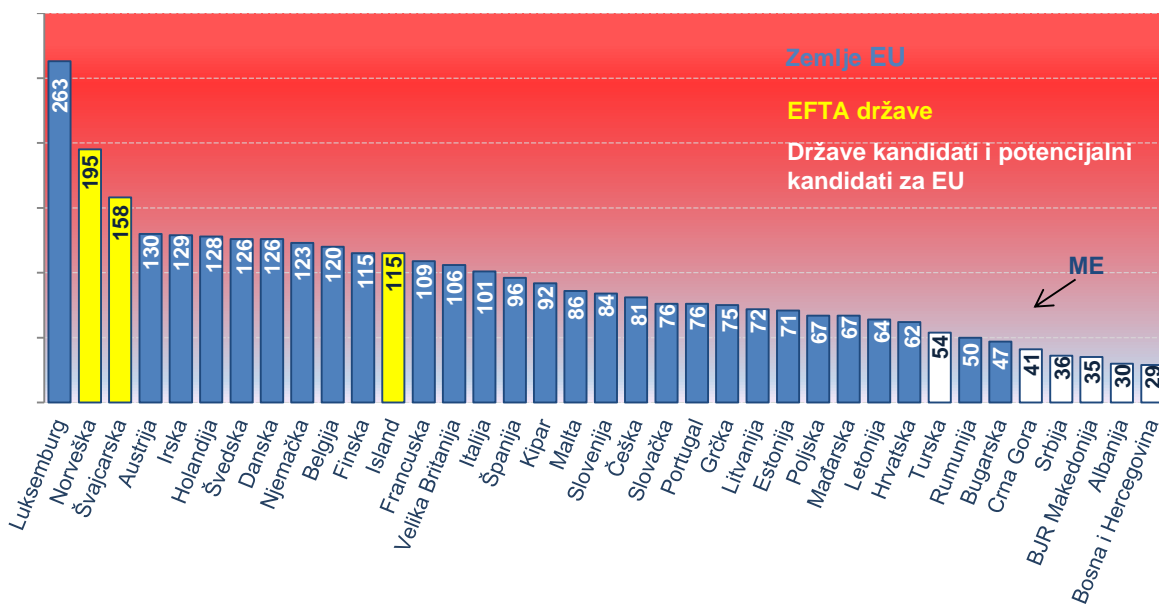
Bruto domaći proizvod po stanovniku prema standardu kupovne moći u Crnoj Gori u 2012. godini iznosio je 41% prosjeka EU28, dok je u 2011. i 2010. godini iznosio 42% prosjeka EU.

Od zemalja članica EU, najveći BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći zabilježen je u Luksemburgu, čiji je nivo više od dva i po puta iznad prosjeka EU28, i iznosi 263% EU prosjeka, dok se Bugarska nalazi na najnižem nivou sa 47% proseka EU.

Od zemalja iz regiona nova EU članica Hrvatska ima najveći BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći koji iznosi 62% prosjeka EU, dok se Crna Gora nalazi na drugom mjestu na nivou od 41% prosjeka EU. Srbija se nalaze na nivou od 36%, Makedonija 35%, Albanija 30% i Bosna i Hercegovina na nivou od 29% evropskog prosjeka.

Stvarna individualna potrošnja (SIP) po stanovniku prema SKM-u medju zemljama članicama se kretala izmedju 38% iznad prosjeka EU28 u Luksemburgu i 51% ispod prosjeka EU28 u Bugarskoj.

Grafik 1. BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći, 2012. godina, EU28=100

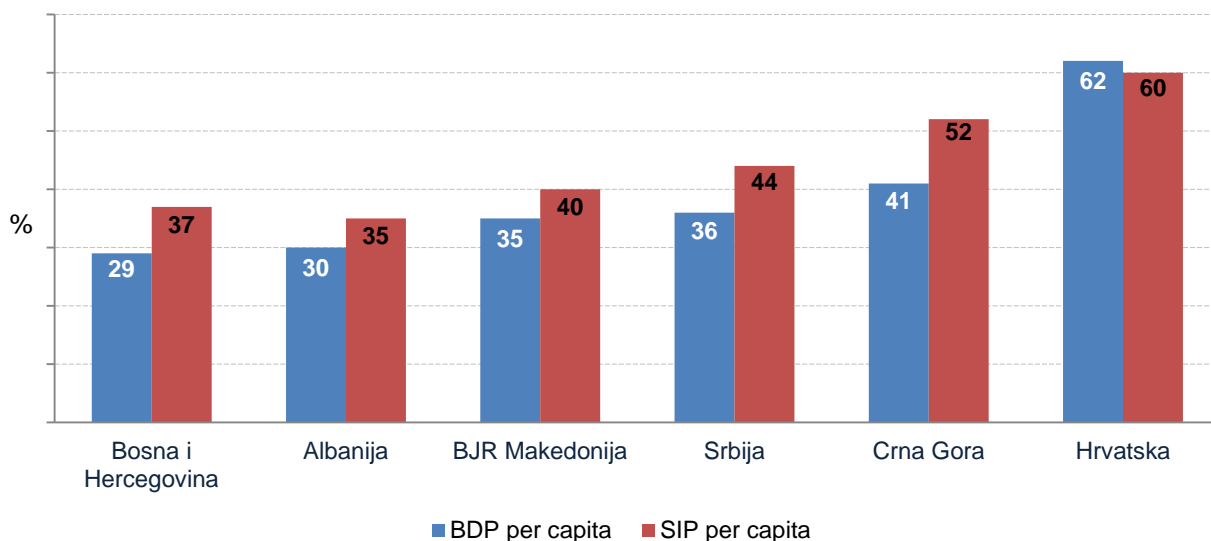

Tabela 1. Bruto domaći proizvod i stvarna individualna potrošnja po stanovniku prema standardu kupovne moći za 2012. godinu

Država	BDP po stanovniku			SIP po stanovniku		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
EU28	100	100	100	100	100	100
Luksemburg	263	266	263	140	138	138
Austrija	127	129	130	118	119	120
Irska	129	129	129	102	99	98
Holandija	130	129	128	113	112	111
Švedska	124	125	126	115	115	117
Danska	128	126	126	117	113	114
Njemačka	120	123	123	119	123	123
Belgija	121	120	120	112	113	113
Finska	114	116	115	112	114	116
Francuska	109	109	109	114	114	114
EA-17	109	109	108	108	108	107
Velika Britanija	108	105	106	115	113	114
Italija	103	102	101	105	103	100
Španija	99	96	96	94	93	92
Kipar	97	94	92	100	99	97
Malta	87	86	86	85	85	85
Slovenija	84	84	84	80	81	79
Češka	81	81	81	72	72	72
Slovačka	74	75	76	73	73	73
Portugal	80	77	76	84	80	77
Grčka	88	80	75	98	92	85
Litvanija	62	68	72	67	71	75
Estonija	64	69	71	57	59	62
Poljska	63	65	67	68	70	73
Mađarska	66	67	67	62	63	63
Letonija	55	60	64	55	59	63
Hrvatska	59	61	62	57	59	60
Rumunija	48	48	50	48	48	50
Bugarska	44	47	47	44	47	49
Norveška	181	186	195	135	134	137
Švajcarska	152	155	158	128	127	130
Island	115	115	115	110	111	114
Turska	50	53	54	55	59	59
Crna Gora	42	42	41	52	53	52
Srbija	35	36	36	44	44	44
BJR Makedonija	36	36	35	41	41	40
Albanija	26	30	30	28	35	35
Bosna i Hercegovina	29	29	29	36	36	37

Izvor: EUROSTAT

Grafik 2. BDP i SIP po stanovniku prema standardu kupovne moći, poređenje sa zemljama okruženja, EU28=100

Za zemlje koje imaju svojstvo kandidata za članstvo u EU, SIP po stanovniku prema standardu kupovne moći se kreće u rasponu od 40% do 52% prosjeka EU. SIP u Crnoj Gori u 2012. godini iznosila je 52% prosjeka EU28. Od zemalja u regionu SIP po stanovniku prema SKM je najveća u Hrvatskoj i iznosi 60% prosjeka EU, dok je najniža u Bosni i Hercegovini i Albaniji sa svega 37% odnosno 35% prosjeka EU28.

Dok je bruto domaći proizvod (BDP) po glavi stanovnika uglavnom pokazatelj nivoa ekonomske aktivnosti, stvarna individualna potrošnja (SIP) po glavi stanovnika je alternativni pokazatelj, bolje prilagođen da opiše materijalno blagostanje domaćinstva.

Generalno, nivo SIP po stanovniku je više homogen nego BDP ali i dalje postoje značajne razlike među članicama EU. Struktura stvarne individualne potrošnje je bazirana na homogenim skupovima proizvoda i usluga koja domaćinstva konzumiraju ali su i dalje evidentne razlike između nivoa SIP per capita između zemalja članica EU.

Tabela 2. prikazuje indekse nivoa cijena zemalja za SIP kao i devizne kurseve koji se primjenjuju u njihovom obračunu. Devizni kursevi su ključni u određivanju nivoa cijena, tako što svaka njihova promjena ima veliki uticaj na promjene nivoa cijena tokom vremena.

Danska ima najviši nivo cijena među članicama EU, 45% iznad prosjeka EU28. EFTA članice Švajcarska i Norveška imaju viši nivo cijena od svih država članica EU i on iznosi 67% odnosno 66% EU prosjeka.

Niži nivo cijena među zemljama članicama u rasponu od 25% do 50% ispod prosjeka EU28 imaju: Estonija, Češka, Hrvatska, Litvanija, Slovačka, Letonij, Mađarska i Poljska. Turska zemlja kandidat za članstvo u EU takođe se nalaze u okviru ovog opsega.

Crna Gora i Bosna i Hercegovina su na nivou cijena koji je 50% ispod prosjeka EU, dok su najjeftinije zemlje u Evropi Rumunija, Srbija, Bugarska, Albanija i Makedonija sa nivoom cijena oko 60% ispod EU prosjeka.

Tabela 2. Devizni kursevi i indeksi nivoa cijena (EU28=100) za stvarnu individualnu potrošnju (SIP)

Država	Devizni kursevi			Indeks nivoa cijena (PLI)		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Danska	7.4473	7.4506	7.4437	145	147	145
Luksemburg	1.0000	1.0000	1.0000	136	137	136
Švedska	9.5373	9.0298	8.7041	126	132	136
Finska	1.0000	1.0000	1.0000	122	123	123
Irska	1.0000	1.0000	1.0000	122	122	120
Velika Britanija	0.8578	0.8679	0.8109	109	110	117
Belgija	1.0000	1.0000	1.0000	113	113	113
Holandija	1.0000	1.0000	1.0000	112	112	111
Austrija	1.0000	1.0000	1.0000	109	110	110
Francuska	1.0000	1.0000	1.0000	111	111	109
EA-17	1.0000	1.0000	1.0000	104	104	103
Italija	1.0000	1.0000	1.0000	102	103	102
Njemačka	1.0000	1.0000	1.0000	102	101	100
Španija	1.0000	1.0000	1.0000	97	97	94
Grčka	1.0000	1.0000	1.0000	92	92	89
Kipar	1.0000	1.0000	1.0000	90	91	89
Portugal	1.0000	1.0000	1.0000	86	86	83
Slovenija	1.0000	1.0000	1.0000	85	84	82
Malta	1.0000	1.0000	1.0000	74	75	75
Estonija	15.6466	1.0000	1.0000	68	70	71
Češka	25.2840	24.5900	25.1490	69	71	68
Hrvatska	7.2891	7.4390	7.5217	71	69	66
Letonija	0.7087	0.7063	0.6973	64	65	66
Slovačka	1.0000	1.0000	1.0000	64	65	65
Litvanija	3.4528	3.4528	3.4528	58	59	59
Mađarska	275.4800	279.3700	289.2500	57	56	55
Poljska	3.9947	4.1206	4.1847	56	55	53
Rumunija	4.2122	4.2391	4.4593	50	51	49
Bugarska	1.9558	1.9558	1.9558	44	43	43
Norveška	8.0043	7.7934	7.4751	158	164	167
Švajcarska	1.3803	1.2326	1.2053	153	168	166
Island	161.8900	161.4200	160.7300	107	109	111
Turska	1.9965	2.3378	2.3135	63	56	59
Crna Gora	1.0000	1.0000	1.0000	51	50	50
Srbija	103.0431	101.9502	113.1277	47	50	46
BRJ Makedonija	61.5192	61.4800	61.5235	40	41	41
BiH	1.9558	1.9558	1.9558	51	51	50
Albanija	137.7664	140.9200	139.0137	44	44	43

Izvor: EUROSTAT

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Standard kupovne moći (SKM) je jedinica vještačke valute koja eliminiše razlike između nivoa cijena između zemalja. Tako jedan SKM kupuje isti obim roba i usluga u svim zemljama. Ova jedinica omogućava smisleno poređenje obima ekonomskih pokazatelja u svim zemljama.

Na veličinu BDP-a po stanovniku izraženog u standardu kupovne moći najvećim dijelom utiče obim BDP-a obračunatog rashodnom metodom, nivo potrošačkih cijena i broj stanovnika.

Ovaj indikator, između ostalog, koristi se za prostorno poređenje veličine BDP-a, odnosno veličine ekonomije, te ekonomskog blagostanja.

Pariteti kupovne moći (PKM) su stope za prevođenje valuta koje se primjenjuju kako bi se izvršilo pretvaranje ekonomskih indikatora izraženih u nacionalnim valutama u zajedničku vještačku valutu – Standard kupovne moći (SKM), koja izjednačava kupovnu moć različitih nacionalnih valuta i omogućava svrsishodno poređenje obima između zemalja.

Na primjer, ako se bruto domaći proizvod po stanovniku izražen u nacionalnoj valuti svake zemlje koja učestvuje u poređenju, podijeli sa njenim PKM-om, dobijene vrijednosti će neutralizovati uticaj različitih nivoa cijena i istovremeno prikazati realni obim bruto domaćeg proizvoda na zajedničkom cjenovnom nivou. Kada se podijeli sa nominalnim kursom za datu godinu, PKM daje procjenu nivoa cijena za datu zemlju u odnosu na, npr. EU28.

Indeksi nivo cijena obezbjeđuju poređenje nivoa cijena između zemalja u odnosu na prosjek EU. Ako je indeks nivoa cijena veći od 100, zemlja se smatra relativno skupljom u poređenju sa EU prosjekom i obrnuto.

Stvarna individualna potrošnja odnosi se na sva dobra i usluge stvarno potrošena ili kupljena od strane domaćinstava. Ona obuhvata dobra i usluge kupljena direktno od strane domaćinstava kao i usluge koje su obezbijedjene od strane neprofitnih institucija i vlade za ličnu potrošnju (npr. zdravstvo i obrazovne usluge).

Detaljnija metodološka objašnjenja su dostupna na web sajtu Eurostat-a na slijedećem linku:

[Eurostat-OECD Methodological Manual on Purchasing Power Parities](#)

Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV Proleterske br.2, telefon (+382) 20 230-811, telefaks (+382) 20 230-814

Saopštenje pripremila:

Ivana VIDAKOVIĆ

Tel. +382-20-230 805

e-mail: contact@monstat.org